



NAUDAS SODA APRĒĶINA METODE PAR DATU REGULAS PĀRKĀPUMIEM

Lai nodrošinātu vienlīdzīgu, taisnīgu un pārredzamu pieeju administratīvo naudas sodu piemērošanā, Datu valsts inspekcija (Inspekcija) ir ieviesusi jaunu naudas soda aprēķina metodi, kas balstīta uz Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas (EDAK) vadlīnijām Nr. 04/2022¹. Šī metode aizvieto iepriekšējo pieeju un sniedz uzņēmumiem skaidrību par to, kā tiek aprēķināti sodi par personas datu aizsardzības pārkāpumiem

Piemērojamā naudas soda apmērs tiek noteikts divos posmos:

- **1. posms – sākumpunkta (sākotnējās summas) noteikšana atkarībā no pārkāpuma smaguma;**
- **2. posms – piemērojamā naudas soda noteikšana atkarībā no apgrozījuma, ņemot vērā pārējos apstākļus.**

1. Sākumpunkta (sākotnējās summas) noteikšana atkarībā no pārkāpuma smaguma

Pirmajā posmā tiek veikts pārkāpuma smaguma izvērtējums un soda sākumpunkta (sākotnējās summas) noteikšana, kas ir pamats turpmākajam soda aprēķinam.

Inspekcija izmanto tās izstrādāto punktu skalu, lai izvērtētu kritērijus, pēc kuriem tiek noteikts pārkāpuma smagums un attiecīgi naudas soda sākumpunkts, proti, sākotnējā summa.

1.1. Pārkāpuma smaguma izvērtējums

Izmantojot punktu skalu, tiek analizēti Datu regulā noteiktie kritēriji, piemēram, pārkāpuma būtība, skarto datu subjektu skaits, nodarītais kaitējums, pārkāpuma ilgums u.c. Katram kritērijam tiek piešķirts atbilstošs punktu skaits noteiktā amplitūdā, kas kopsummā norāda uz pārkāpuma smaguma pakāpi. Šajā posmā analizētie kritēriji (*ja tie ir piemērojami un nosakāmi konkrētās lietās apstākļiem*) ir šādi:

- Pārkāpuma raksturs un būtība – cik būtiski pārkāpums ir aizskāris datu subjektu intereses vai tiesības;
- Apstrādes veids un apjoms – vai apstrāde ir vietēja, valsts mēroga vai pārrobežu;
- Datu apstrādes nolūks – vai datu apstrāde ietilpst pārziņa “pamatdarbībās”;
- Skarto datu subjektu skaits – jo vairāk cilvēku ietekmējis pārkāpums, jo smagāks tas ir;
- Kaitējuma apmērs – vai ir radīts reāls vai konstatējams potenciāls kaitējums;
- Pārkāpuma ilgums – ilgstoši pārkāpumi tiek vērtēti kā smagāki;
- Pārkāpuma tīšs vai netīšs raksturs – tīša, apzināta rīcība palielina pārkāpuma smagumu;
- Skarto datu kategorijas – īpaši aizsargājami dati (piemēram, veselības, bērnu dati) palielina smagumu.

Atbilstoši kopsummā iegūtajam punktu skaitam pārkāpums tiek klasificēts **kā maznozīmīgs (viegls), vidēji smags vai smags**, un tiek noteikts sākotnējais soda diapazons.

¹ Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas Pamatnostādnes 04/2022 administratīvo naudas sodu aprēķināšanai saskaņā ar Vispārīgo datu aizsardzības regulu. Pieņemtas 2023. gada 24. maijā, pieejamas vietnē: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-01/edpb_guidelines_042022_calculationofadministrativefines_lv_0.pdf.

1.2. Sākumpunkta (sākotnējās summas) noteikšana

Kad noteikts pārkāpuma smagums, pamatojoties uz algoritma aprēķināto diapazonu, tiek noteikts attiecīgs soda sākumpunkts (sākotnējā summa) atkarībā no Datu regulas pārkāpuma veida, piemēram:

- maznozīmīgs pārkāpums: līdz 1 vai 2 milj. EUR, ja gada apgrozījums ir mazāks par 500 milj. EUR, atkarībā no tā, kurš Datu regulas 83. panta 4.–6. punkts piemērojams;
- vidēji smags pārkāpums: līdz 2 vai 4 milj. EUR, ja gada apgrozījums ir mazāks par 500 milj. EUR, atkarībā no tā, kurš Datu regulas 83. panta 4.–6. punkts piemērojams;
- smags pārkāpums: līdz 10 vai 20 milj. EUR, ja gada apgrozījums ir mazāks par 500 milj. EUR, atkarībā no tā, kurš Datu regulas 83. panta 4.–6. punkts piemērojams.

2. Piemērojamā naudas soda noteikšana atkarībā no apgrozījuma, ņemot vērā pārējos apstākļus

Soda aprēķina otrajam posmam ir būtiska nozīme, jo tas nodrošina, ka sods ir samērīgs, efektīvs un pietiekami stingrs, lai uzņēmumus motivētu ievērot Datu regulas prasības. Proti, pirmajā posmā tiek noteikts pārkāpuma smagums un soda sākumpunkts (sākotnējā summa), taču tas vēl nenosaka konkrēto rezultātā piemērojamo soda apmēru. Tāpēc otrajā posmā tiek veikts soda summas precīzs aprēķins, ņemot vērā uzņēmuma finansiālo kapacitāti un lietas individuālos apstākļus.

Šajā posmā sākotnējā summa tiek koriģēta atbilstoši uzņēmuma apgrozījumam, lai nodrošinātu, ka sods ir proporcionāls uzņēmuma lielumam un spējai to samaksāt. Šī korekcija ir īpaši svarīga, lai novērstu situācijas, kad vienāds piemērotais sods mazam uzņēmumam būtu finansiāli graujošs, bet lielam – nebūtisks.

Visbeidzot, tiek izvērtēti atbildību mīkstinoši un pastiprinoši apstākļi, kas ļauj pielāgot soda apmēru konkrētās lietas kontekstā. Mīkstinoši apstākļi, piemēram, pārkāpuma efektīva un tūlītēja novēršana, sadarbība ar Inspekciju, pārkāpuma un rīcības nožēlošana var samazināt sodu. Savukārt pastiprinoši apstākļi, piemēram, tīša rīcība, iepriekšēji pārkāpumi, sistemātiska personas datu aizsardzības prasību neievērošana vai sadarbības trūkums, var to palielināt.

2.1. Summas korekcija, pamatojoties uz apgrozījumu un papildu apstākļiem

Šajā posmā sākotnējā summa tiek pielāgota jeb koriģēta, ņemot vērā:

- **Uzņēmuma apgrozījumu** – jo lielāks apgrozījums, jo lielāks piemērotais sods (piemēram, uzņēmumiem ar apgrozījumu līdz 2 milj. EUR summas korekcija paredz sodu 0,2–0,4 % apmērā no sākotnējās summas, bet uzņēmumiem ar apgrozījumu 250–500 milj. EUR summas korekcija paredz sodu 40–100 % apmērā no sākotnējās summas);
- **Atbildību mīkstinošus vai pastiprinošus apstākļus.** Šie lietas apstākļi var samazināt vai palielināt soda apmēru, nodrošinot taisnīgu pieeju katrā lietā, lai nodrošinātu, ka sods ir iedarbīgs, samērīgs un atturošs, kā to paredz Datu regulas 83. pants.

2.2. Piemērojamā naudas soda apmēra noteikšana

Pēc sākotnējās summas korekcijas tiek noteikta galīgā lietā piemērojamā naudas soda summa, kas atbilst Datu regulas 83. panta prasībām:

- iedarbīga – soda mērķis ir pārtraukt un novērst turpmākus pārkāpumus;
- samērīga – sods atbilst pārkāpuma smagumam un uzņēmuma kapacitātei;
- atturoša – sods kalpo kā brīdinājums arī citiem pārziniem (uzņēmumiem).

Galīgā naudas soda summa tiek apstiprināta, pamatojoties uz visiem izvērtētajiem kritērijiem, un tiek norādīta Inspekcijas lēmumā. Tādējādi tiek nodrošināts, ka uzliktais sods nav tikai matemātisks rezultāts, bet

gan taisnīgs un lietas kontekstam atbilstoši pieņemts lēmums, kura izvērtēšanā tiek ņemta vērā gan pārkāpuma būtība, gan uzņēmuma vai fiziskās personas finansiālie apstākļi un situācija.

Kopumā šī metode ļauj Inspekcijai objektīvi un konsekventi noteikt un piemērot naudas sodus par konstatētajiem pārkāpumiem, vienlaikus ņemot vērā katras lietas individuālos apstākļus.